

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 17.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dollari. - Germania 15 M.

Orăștie, 3 Maiu n. 1914.

JERIFELE MĂCELULUI DELA CORIȚA. (Vezi pagina 250).

CU PUȚIN

nu se mai mulțumește azi nimenea în lume, — nu doară pentru aceea, că a avea *mult* ar fi idealul vieții și singura ei fericire, — ci pentru că așa s'a dezvoltat viciața cu ale ei trebuințe și așteptări, pe urma muncii celor harnici! Mulțimea celor diligenți, stăruitori în agonisire, au lărgit izvoarele vechi de producție și au desfundat izvoare nouă, din cari curge spre ei belșugul, — și asta a atras după sine creșterea așteptărilor pe toată linia, până în straturile de jos, cari pân'aci se mulțumeau și cu puținul... Azi nu se mai pot mulțumi, căci valoarea cutare, ban ori alt lucru necesar, de acum zece ani, azi abia mai are ceva peste jumătate din acea valoare. Cel-ce atunci se sătură cu un dram de bine, azi pe lângă același dram, rabdă de se usucă. Trebuie să-și agonisească îndoit, pentru a fi cel puțin atât de mulțumit ca atunci...

Tot așa stăm cu bunurile morale, sufletești. Cu merindea de cunoștințe și științe de acum un pătrar de veac, ba și cu cea de acum zece ani, cu care erai fericit, — azi ești aproape un calic. Abia mai răzbași printre oameni cu atâta. Ajungi privit peste umeri și compătimit.

Iar de e aceasta adevărat privind viciața singuraticilor, — e parcă și mai adevărat privind viciața popoarelor. Vai de neamul care mai ține la lozinca: „Cum a trăit tata și moșu, om trăi și noi!“ Apoi nu vei trăi, neică, ci te vei scufundă tot mai mult în mijlocul celor cari năzuiesc și răzbesc spre înălțimi, gustând lumina și căldura dătătoare de putere și de viciață, pe când

tu vei lăncezi în cutele văilor joase și întunecoase...

De aceste lucruri ne aduce aminte știrea ce o vedem întărită prin ziare, că o mână de oameni râvnitori spre înălțimile cele mai nobile ale vieții unui popor, *italienii* din Austria, — au izbutit să-și elupte, a li se dă *Universitate italiană* în Triest! Bine că nu ei nemijlocit au zmulș această mare biruință dela guvernul austriac, ci fiindcă de mult au tot cerut'o, spunând că e o *trebuință de viciață* pentru ei universitatea italiană, ministrul de externe italian s'a făcut răsunetul acestei cereri viu repetate, și, la privilegiu potrivit, o puse el ca condiție împărăției vecine, căci altfel nu mai poate sta alături de ea în alianța veche, — și prin asta câștigă pentru frații sei aceea ce ei demult tot cereau.

Și doar abia-s ceva peste jumătate de milion Italianii în Austria! Și această jumătate de milion de Italiani cu sînge iute latin, nu se mai mulțumesc cu „puținul“ ce au avut, cu gimnazii, școli reale, civile, populare superioare, etc., ci își reclamă, căcile cere trebuința vieții lor avanzate, și *Universitate!*

Noi Românii din Ungaria, trei milioane, de 6 ori cât Italianii din Austria, ne mulțumim încă cu școlile populare, câte bruș mai avem, și cu brușul de mălaiu și mămăligă... Să nizuim și noi spre mai mult, de e să nu ne perdem în cutele întunecoase ale văilor joase prin cari ne târâm, în vreme ce alte neamuri pășesc bărbătește pe culmi atât de luminoase...

Măcelul din Corița... Zilele astea toată lumea vorbește de fioroasele fapte dela Corița, în Epir, în partea de hotare ce a fost desemnată să facă parte din *Albania*. Cum însă Epirul e locuit de foarte mulți Greci, — aceștia au făcut cele mai mari efortări a schimbă hotărîrea Europei și a alipi capul lor de țară, Epirul, la *Grecia*. Dar inzadar.

Săptămânile trecute o bană dintre multele ce bătue prin Epir, nimicind tot ce nu e grecesc, — a dus în deplinire pustiiri crâncene asupra Albanezilor și Bulgarilor și a tot ce nu e grecesc în mica lor patrie.

Printre cei 200 de uciși din orașul Corița, au căzut și 4 *Români* (Cuțovlahi) nevinovați și oameni vrednici. Între ei și părintele *Haralambie Balamace*, un Român inimos și insufletit, întemeetorul școalelor române din Albania și din Epir peste tot, — bărbat luminat, care eră să aibă mare rol în viitorul Românilor de acolo.

Dar cu părintele Haralambie dedată a fost ucis și fratele său *Sotir Balamace*, și alți doi fruntași.

Arătăm pe pagina 1 a revistei noastre chipurile lor cum și mai multe vederi din Corița și din Epir peste tot, cari țin încă în viuă agitație sufletele românești. În București s'au ținut adunări de protestare contra acestor păcate ale Grecilor epiroți. Guvernul din Atena se lapadă de ori ce atingere și aprobare a acestor sălbătăcii săvârșite față de niște oameni pacinici, — și încă membri ai națiunii române, cu care Grecia dorește a trăi în cea mai strânsă pretinie în viitor. Eră vorbă că întâmplarea asta sălbatecă să tragă după sine chiar stricarea planului de căsătorie între familia regală grecească și română, — dar știrea s'a desmințit. Curtea dela Atena a vestit că logodna Prințului George cu Elisabeta va avea loc încurând.

Cei văzuți pe pagina 1, sunt: Nr. 1, în cerc: Părintele *Haralambie Balamace*, cel ucis, fotografat la Corița împreună cu un Farșerot (român de acolo) bătrân și doi tânări.

San-Giuliano și Berchtold, ministrii de externe ai Italiei și Austroungariei, întâlniți la Lowrana și discutând însemnate chestii ale statelor lor. Se spune că Germania și Austria au mai putut ține Italia în tripla-alianță numai făcând însemnate concesiuni naționale Italianilor din Austria, cari au câștigat Universitate în Triest, iar celor din Fiume, Ungaria, asemenea mult mai largă autonomie!

Sub Nr. 2 vedem: pe Archimandritul Fotie Balamace, directorul seminarului central din București, în mijlocul alor doi Români din Epir. — 3: cel din cerc e fratele părintelui Haralambie Balamace, anume *Sotir Balamace*, ucis și el de bandele grecești revoltate. La stânga lui e soția lui, azi văduvă, cu copilul lor, în dreapta o soră a lui. — 4. Militiade Balamace, o rudă a lor. — 5: Nicuța Balamace, fiul părintelui ucis, scăpat de moarte poate numai prin faptul că era dus cu deputațiunea ce întimpină pe Principele de Wied... — 6. Tot părintele Haralambie, când era mai tânăr, în mijlocul unei deputațiuni cu care a fost la Constantinopol în treburile ale popo-

rului său. — 7, 8, 9 și 10: Frunțași români din jurul părintelui Balamace.

Și chipurile de aci ni-i arată oameni inteligenți și înaintați. Păcat că-s aruncați de soarte în hotare așa depărtate și vrășmașe...

□ □ □

RĂVAȘ SORIOARELOR DELA ȚARĂ...

— O frumoasă podoabă pentru case. —

Lucește soarele în văzduhul albastru, umplând firea de lumină și de vieață. E vremea, să ne părăsim și noi chilioarele strâmte și să ieșim în ploaia razelor aurii. Ne chiamă verdeța câmpurilor și strâmtoarea zidurilor ne alungă. Ce fericite sunteți voi, dragi sorioare, cari vă depănați zilele tinereții la țară,

în împărăția soarelui și a florilor! Noi, orașencele, nu putem avea parte nici de draga primăvară, ca voi! Plimbările noastre le facem între ziduri sure, pe strade înguste și reci. Vitrinele cu podoabele lor ne par seci și fără vieață, zgometul mulțimii mai asurzitor decât ori când.

O, cât de dor mi-e de lărgimea și de sănătat a vieții voastre dela țară!

Astăzi, sătulă și de cărțile mele și de revistele de modă, mi-am luat o haină mai subțire și am ieșit înspre marginea orașului, să caut soarele la dânsul acasă. L'am căutat și l'am aflat! Mi-a luminat sufletul și inima, înmohorită de închisoarea iernii. Am alergat un cias de vreme după floricele plâpânde, mi-am încărcat brațele de mițișoare și de muguri, și m'am întors în zarva marelui oraș.

Dragi sorioare, n'aș vrea, ca aceste șire să vă aducă numai izbucnirile sentimentale ale unui suflet dela oraș, de aceea îngăduiți-mi să vă comunic un meșteșug drăguț și ușor, pe care l'am adus cu mine din plimbarea mea de astăzi. Mă întorceam cu florile pe brațe, din livezi, și pe o stradă largă, într'o vitrină, am văzut niște lucruri deosebit de frumoase și de atrăgătoare. Mici farfurioare albe de ghips, ovale și rotunde, pe cari se desemnează chipuri frumoase, colorate, cari îți fac impresia unor acvarele artistice sau chiar mici tablouri în oleu. Aceste tăblițe drăguțe de ghips, sunt o admirabilă podoabă pentru pereții caselor, pentru saloane, sau pentru ori ce interior. Tablouri simple, dar în aceeaș vreme nespuse de atrăgătoare și de elegante. Mi-au intrat la inimă și numai decât am dat câteva coroane pe un astfel de mic tablou, iar proprietarul, cunoștință veche, mi-a descoperit taina execuției lui. Foarte simplă, și iefțină peste măsură. Vă tredez acest secret, dragi sorioare, ca să vă puteți bucura și voi de o podoabă modernă și frumoasă.

lată taina: Luăm ori ce chip

Vedere din Orăștie: Partie din Promenada orașului. (Fotografie de dl locotenent Ioan Lazarioiu)

îndeosebi ilustrate englezești, ori de altele, colorate, și tăem figura de jur împrejur cu foarfeca. Figura aceasta tăiată cu grijă, o umezim pe dos și cu degetul frecăm păturile de hârtie, ca chipul să rămână pe o foiță subțire. Acest chip subțire îl punem pe fundul umezit al unei farfușoare, având grije să stea întins. După aceasta luăm ghipsul mărunț, cumpărat dela drogerie sau dela prăvălie, îl muiem cu apă, să ne dea o masă nu prea vârtoasă, așa, că dacă o torni, să curgă. Massa de ghips astfel dobândită, o turnăm în farfurioara pregătită de mai nainte, de care grijim să fie bine umezită pe dinlăuntru. Cu ghipsul înmuiat umblăm repede, căci altfel ni se întărește în vas. Până când se varsă ghipsul în farfurioara cu chipul, aplicăm la partea de-a-supra o funtă îndoită, pe capetele împreunate ale căreia mai turnăm puțin ghips, încât să se acopere bine. Această funtă va servi de acățătoare a tabloului.

Peste două-trei ore ghipsul s'a uscat și tabloul e gata. Scoaterea din farfurie e tot atât de simplă: cu un cuțitaș lat se ridică masa întărită și lucrul e isprăvit.

Mai curățim puțin conturile, aplicăm eventual jur împrejur o funtă, potrivită cu tonul chipului, și succesul ne va încânta.

În zilele posomorâte, când pe la noi, în orașul acesta mare, urlă vântul pe străzile strâmte și izbește ploaia în geamuri, noi ne îndeletnicim adesea cu lucrul acesta. Uităm așa, că afară e vânt și ploaie, că e vreme posomorită și, reproducând flori și peisagii în ghipsul moale, sufletul ni se umple de dulci raze de lumină, de visuri și de iluzii.

Încercați, dragi sorioare dela țară, și voi îndeletnicirea aceasta ușoară și poetică. În clipele de răgaz e cea mai potrivită îndeletnicire sufletului nostru de fete tănăre și dornice de curățenie și de visuri.

Budapesta, Aprilie. Ana Valeria.

□ □ □

Marchiza Pompadour.

Mercuri, în 15 Aprilie n. s'au împlinit 150 de ani, de când frumoasa femeie, care a ținut odată în mâinile ei plâpânde și gingașe soartea unei țări întregi, și-a dat sufletul și s'a mutat pe vecie din lumea aceasta a bucuriei, a cântecelor și a durerii în aceeaș vreme. Marchiza de Pompadour e cea mai curioasă caracteristică a veacului 18, cu rococoul francez, și după moartea ei vreme îndelungată a fost zugrăvită, ca o plagă pe viața Franței și îndeosebi pe capul regelui Ludovic al XV-lea. Istoriografia modernă e

mai obiectivă și mai dreaptă față de femeia-minune și începe a o zugrăvi în coloarea ei adevărată, culegând intimitățile vieții ei mai ales din memoarele doamnei du Hausset, care i-a fost fată de casă.

Viața marchizei Pompadour nici pe departe n'a fost atât de veselă și de fericită, cum crede multă lume. Ambiția ei nu numai putere și bogăție i-a adus, ci și dușmani și o mulțime de năcazuri.

Vanitatea i s'a trezit poate în suflet în clipa aceea, când abia având 9 ani, i-a prorocit o femeie, că are să-i fie odată și odată prietină unui împărat. Părinții i-au dat din clipa aceasta creștere aleasă micuței Antonia Ioana Poisson, — cum se chieamă după numele familiei, — și spesele reclamate cu educarea ei le suportă prietina mamei sale, bogătanul Lenormande de Tournehem. Ioana eră fica naturală a lui și bărbatul doamnei Poisson din oareșcari motive, se refugiase în Germania.

Micuța ReINETTE, — cum îi ziceau neamurile fetiței frumoase, — crescu repede, învăță muzică și pictură, învăță să converseze ușor și cu spirit și la 20 de ani se mărită după nepotul lui Tournehem, după Lénormant d'Etoiles. Bărbatul ei aveă castelul lângă Choisy, unde eră locul predilect de vânătoare al regelui. Femeie tânără și frumoasă, atrase grabnic luarea aminte a celor dela curte și frumseța și tinerețea ei vrăjiră și pe rege. În 1745, nevasta lui Lénormant d'Etoiles se mută din castelul dela Choisy în palatul regal din Versailles și bărbatul e trimis în afaceri prin țară, mai apoi e despărțit de nevastă, pe care regele o dăruiește cu avere, cu rang și cu numele marchiza Pompadour.

Damele de curte în nou sosita vedeau puternică și primejdioasă rivală și de aceea cerură dela regină, să o depărteze, dar cu bunătatea ei, marchiza de Pompadour ieși biruitoare, desarmă dușmanele și chiar pe regina, nevasta amantului său.

Frumoasa marchiză numită în-
saș damă de curte de Ludovic al
XV-lea, ajunse încurând la putere
și influința ei și-o arată prin pro-
tejarea artiștilor și-a savanți or. Vol-
taire, Rousseau, Montesquien, Di-
derot, i se inchinau deopotrivă, —
mai târziu însă ea-și întinse mâna
și în afacerile de guvernare și făcu
posibilă intrarea în slujbe grase la
o mulțime de devotați ai săi.

Ajunsesse să aibă la an venit de
un milion și jumătate livre, dar nici
chiar suma aceasta nu-i ajungea să
copere toate cheltuielile și storcea
mereu nouă și nouă daruri dela
regă. Se apropie apoi și de afa-
cerile externe ale statului și se spune,
că inistenței ei i se datorește ali-
anța Franței cu Austria împotriva
lui Fridric cel mare, la 1756. Mar-
chiza voia să impună cu tovarășia
austriacă și spera să țină pe veci
în mreje pe Ludovic al XV-lea în
caz de învingere. De data asta însă
n'a avut noroc. Războiul s'a pierdut
și dezastrul și cheltuielile enorme
ale regelui, poporul i le atribuie ei
și de aceea pierdu la el simpatia.

După asta steaua doamnei Pom-
padour apune. Patima regelui în-
cepă să piară picătură cu picătură
și femeia minune de pe vremuri,
se trezi într-o zi, singură și pără-
sită. Dar nu se plânse și nu se
turbură. Se împacă cu lacrimile, se
împacă cu biserica și durerea și-o
îneacă în cutele sufletului în care se
rugă în taină și pentru iertarea pă-
catelor. La 1764 în 15 Aprilie, în
vârsta de 44 de ani, o învinse su-
ferința și închise ochii pe vecie.
Ramășițele ei au fost așezate în mănă-
stirea, în care se ruga atât de
des în clipele din urmă și în care-și
cumpăraseră cu câțiva ani înainte de
moarte loc pentru cruce...

□ □ □

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

Buratecul sau Brotăcelul.

Nimic nu deșteaptă mai mult in-
teresul pentru cercetarea tainelor
vieții, ca observarea unui animal viou,
preocupat necontenit de nevoia de

Trei frați grozavi, cari se arată în circurile din Berlin, și cari singuri
cântăresc 1000 de funți.

a-și stămpără foamea, sau a-și asi-
gură dezvoltarea, în condițiuni pri-
elnice, urmașilor săi. Dând oarecare
atențiune unei ființe cât de inferioare,
simțim parcă mai multă simpatie pen-
tru toate viețuitoarele; se trezește
în noi gândul, că între structura no-
astră și în a lor, există ceva comun.

În orașele mari din apus, unde
există grădini zoologice, elefantul
gigantic, maimuțele sprintene și atât
de asemănătoare cu noi, girafa cu
gâtul ei lung, și alte rarități, atrag
toate privirile, deșteaptă interesul
pentru particularitățile vieții lor. Iar
cine se întoarce acasă, după ce și-a
aruncat ochii la câteva animale exo-
tice, privește mai cu interes pisica,
cânele ori găina, cu care eră tovarăș
de multă vreme, dar căror nu le mai
dădea nici o atențiune.

La noi, unde asemeni grădini nu
există, putem găsi o distracțiune cu
un mic acvariu, în care să ținem câ-
teva ore ori zile un peștișor, câțiva
gândaci de apă, câțiva melci sau
scoici. Întreținerea unui acvariu cere
însă oarecare pricepere și cine în-
cearcă fără știință, are nesuccese și
se descurajază.

Există însă un animal inferior, pe
care-l putem ține ani de zile în casa
noastră, ne putem veseli observân-
du-i iscusința de vânător și cu pu-
țină răbdare reușim a-l imblânzi, a-l

face să ne iubiască, în felul lui. A-
cesta e *Buratecul* sau *Brotăcelul*, nu-
mit și *Răcânel*, pe care poporul îl
mai crede și profet, atribuindu-i o
sensibilitate foarte mare pentru schim-
bările stării de umezeală și uscăciune
din aer. „Când Brotăcelul cântă, e
semn de ploaie“ se spune și la noi
și în toate țările unde această bro-
cută trăește.

Brotăcelul nu iubește frigul, de
aceea nu s'a răspândit până în Si-
beria, Rusia nordică, Norvegia, Ir-
landa și Scoția, ba chiar nici în per-
fidul Albion, cu toate că aici nu
lipsește umezeala. El e mai răspân-
dit în țările temperate și în jurul
Mediterranei, unde e foarte viou vara
și stă amorțit în cursul iernii.

Brotăcelul e verde, ca frunzele,
pe spinare și alb gălbui pe pânțele.
Două dungii mai închise, ce încep
dela nas și se întind pe ambele la-
turi ale trupului până la coadă, se-
pară verdele spinării de albeața pân-
tecelui. Bărbații seamănă bine cu
femea, dar îi putem deosebi după
gușă. Gușa are pielea întinsă la fe-
mee, iar la bărbat pielea e încrêțită.
Are falduri. Deosebirea are un rost:
pielea gușii bărbatului e creață pen-
tru a se putea întinde mult, mult de
tot, când bărbatul cântă spre a-și
omori timpul sau pentru a intona
îmnuri de dragoste alesei inimii sale.

Puțurile de petrol din România: Vederea sondelor dela Moreni, cea mai bogată regiune petroliferă în Țară. Turnurile sondelor sunt aproape așa de dese pe câmp, ca pe la noi parii de grâu după secere...

Când bărbatul scoate din gâtlej sunete și gușa se umflă ca o beșică, iar sunetele slabe ale laringelui capătă o deosebită sonoritate prin vibrarea pereților ei bine întinși.

Găsim Brotăcelul în tufișuri, în păduri și mai ales în locuri umede; iar pentru a-l ține în casă, îi putem pregăti un adevărat palat, fără multă cheltuială. Un borcan de sticlă — cu cât mai mare cu atât mai bine — pe fundul căruia să punem puțină apă, îi este de ajuns. Ori cât de mare ar fi borcanul, trebuie să-l legăm la gură cu o pânză rară, pentru că altfel nici lunecoșii pereți de sticlă nu sunt o pedecă serioasă acestei broscuțe vioaie. Sarc mult mai bine ca o broască și se prinde și de sticlă, având pe vârful degetelor niște ventuze, iar pântecul lat, alipindu-se pe sticlă și apoi sugându-se puțin înlăuntru, formează o nouă ventuză, mai mare, ce ține perfect buratecul pe sticla cea mai șlifuită.

Ca să vezi apoi cât de meșter vânător e buratecul, n'ai decât să-i arunci în borcan câteva muște vii. Îndată ce a simțit musca, și o simte ușor prin văz ori auz fin, o pânzăște până ea se așează. Nu trece o clipă și dintr'o săritură, cărei nu știi ce să-i admini: iuțea? preciziunea? musca a și ajuns în gura vânătorului. De-odată nu-ți poți da

socoteală cum a prins-o, repetând experiența, poți avea norocul să vezi că în clipa când s'a apropiat de muscă a scos o limbă mare, lată, groasă de te miri unde-i încapă în gură, și cum aceasta a și lipit musca și a înghițit-o.

În loc de muște se pot da viermi de făină, destul de abondenți la morări și nu greu de crescut și în casă. Cu asemenea viermi se face în Germania un comerț destul de întins, ei fiind hrana multor păsărele pe cari le țin unele persoane în colivii. Dar viermele trebuie să fie viu, altfel nu se atinge buratecul de dânsul, să fie învălit chiar în foiță de aur.

Dacă o persoană îngrijește regulat de buratec, dându-i viermii la ore anumite, atunci buratecul începe a-și regula și el prânzurile și dovedește că știe când se apropie vremea ospățului. Atunci se ridică spre gura borcanului și așteaptă cu nerăbdare. Mai mult: s'a remarcat că în 2—3 ani buratecul se deprinde a-și cunoaște îngrijitorul, și când îl vede, se ridică numai decât la marginea borcanului sau la găuricea din capac, pe unde i se dă mâncare. Unii au mers cu priceperea până acolo, că își apucau viermele din mâna îngrijitorului.

Cu toată setea lui de libertate, buratecul ținut în captivitate multă

vreme, începe a-și iubi palatul și s'au văzut cazuri în care după ce a fugit noaptea din borcan și a stat fugar o zi, noaptea următoare s'a întors iarăș la locul său.

E așa de lesne de îngrijit un buratec, încât un învățat a ținut un prizonier 20 de ani și de sigur că nu ajunsese la limita bătrâneței și s'ar fi bucurat încă mult de atențiile îngrijitorului său, dacă nu ar fi căzut victima unui accident.

Dacă viața Brotăcelului e interesantă în captivitate, nu e mai puțin demnă de urmărit în libertate.

El iubește locuri umede, cu verdeață, și culoarea lui îl ascunde ochilor nostri așa de bine, că numai cu greu îl putem descoperi, când a cântat la un pas-doi departe de noi. Când lucește soarele, reflexul pielii lui lucii e de un auriu-verziu lucitor, încât nu ar scăpa de prigonitorii săi, der n'ar avea un suc supărător. Acest suc e arzător pentru semenii lui și pentru diferite broaște. S'au văzut broaște orbite din cauză că au fost improșcate cu lichid din pielea buratecului. În comerțul cu burateci — unde se face — trebuie a se țineă seamă de acest fapt, căci punând mulți burateci la un loc pentru transport, mulți mor pe drum, improșcați cu venin de semenii lor.

După-ce buratecul iese din amorțeala de iarnă, prin April, cea dintâi grije este progenitura; atunci sute de burateci se duc la bălți, iazuri și ape curgătoare, unde e stuhărie și pipirig, și în timpul imerecherei femeia depune mulțime de grămăjoare de ouă pe care le fecundază bărbatul. Din aceste ouă ies în curând mormoloci mici, care după 3 luni iau înfățișarea părinților.

După-ce grija de progenitură s'a risipit, buratecii trăește izolat, stând mai ales pe vârful arborilor și arbuștilor, pe rămurele ori pe frunze. Când e vremea frumoasă stă pe fața superioară a frunzei; dacă plouă se ascunde sub frunză; iar când plouă tare, buratecul fuge în apă, ori într'o ascunzătoare, căci se vede că picăturile, ce vin tocmai de sus, îi fac supărări pe cari nu le poate suportă.

Toată ziua pândește: muște, păianjeni, fluturași și alte gănganii; timpul în care este el mai activ e însă noaptea; căci, dacă e cald ziua, pielea i se usucă, suferă și e nevoit să se ascundă unde e umezeală și răcoare. Noaptea n'are însă nici o grijă și nu arare se aude orăcăitul lui. Când sunt mulți la o baltă atunci fac un cor ce se aude din depărtări mari. Orăcăitul unuia deșteaptă pofta de cântat la toți ceilalți. Dacă în camera unde e un buratec prizonier, pisăm zahăr, vorbim tare, râdem ori se face alt zgomot, buratecul începe uneori să orăcăiască, așa, din senin.

Când se apropie frigul, buratecul părăsește vârfurile copacilor și se ascunde în scorburi, găuri în pământ, crăpături de ziduri ori pietre și stă amorțit până primăvara. Atunci se hrănește cu ceeace a agonisit organismul său în cursul verei și toamnei. Buratecii prizonieri nu dorm iarna, dar trebuie să-i hrănim. Ingrășându-i bine din toamnă, putem să le dăm toată iarna foarte rar de mâncare, căci pot să rabde destul de mult. Ei rabdă și de secetă, dar nu multă vreme, căci pielea se usucă, se zbârcește și animalul chinuit cade în amorțeală și apoi moare. Având însă numai puțin umezeală el o duce foarte bine.

Cât de bine se folosește el cu oricât de puțină umezeală, se vede și din faptul, că uneori depune ouăle prin apa ce se adună la subsuoara frunzelor și acolo ele pot răbda uscăciunea până la 72 ore. În regiunile unde plouă des, buratecii se obișnuiesc a depune ouăle chiar pe arbori, scutindu-se astfel de oboselele drumului până la baltă.

Buratecul are și neamuri mai de seamă; dintre aceste unele își poartă ouăle în spinare și acolo acestea clocesc. Acelea neamuri însă nu trăesc pe la noi. Cu al nostru, observând-i toate mișcărilor; nerăbdarea cu care spionează o muscă; curiozitate cu care se uită dacă-i punem în locuință o gănganie mai mare; iuțea cu care sare și preciziunea u care vânează, ne putem deprinde

Sondele de petrol de la Moreni, aprinse în August 1909. Eră o priveliște grozavă și focul a putut fi localizat numai cu uriașe sforțări ca să nu le cuprindă pe toate!

a observa, ni se deșteaptă interesul și pentru alte animale și ne putem căpăta un sistem de observare, care să ne conducă la stabilirea unor adevăruri de mare importanță în cunoașterea lumii viețuitoarelor.

T. A. Bădăru.

□ □ □

Din viața deportaților în Siberia.

I.

Pe povârnișul răsăritean al munților Urali, nu departe de Iekaterinenburg, între satele Markara și Tuğulinskaja, se află într-o poiană din pădurea seculară, un stâlp de cărămidă, de o înălțime de 4 metri, pe jumătate dărâmat.

Pe o parte e marca guvernământului european Perm, pe cealaltă aceea a guvernământului asiatic Tobolsk — granița Siberiei.

De nici un loc, între Neva și Oceanul Pacific, nu sunt legate ațâțele amintiri triste, ca de această graniță sfințită de dureri nespuse.

Doar pe aici au trecut, până la construirea căii ferate transiberiene, toți acei cari voiau să lupte pentru dreptatea și libertatea Rusiei, și cari în schimb erau deportați. Câți au sărutat acolo pentru ultima dată pământul iubitei patrii, pe care o pierdeau pentru vecie?

Timpul și-a exersat și asupra acestui stâlp opera lui distrugătoare. Cimentul s'a stărâmat și cu el au dispărut și micile inscripții, cuvinte de adio și înscălituri pe cari

inimi sângerânde le-au încredințat zidului neînsuflețit.

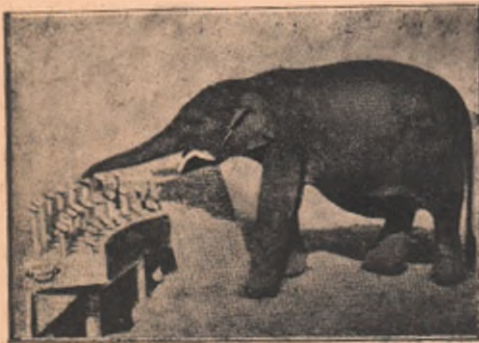
Azi nu mai trece pe la această graniță decât vre-un vânător rățacii, un muntean ori un mojiș și când o zăresc, toți își fac cruce și-și grăbesc mersul.

Convoaietele de prizonieri ferecați cu lanțuri nu mai trec și nu se mai aude printre pomi nici comanda aspră: „Înainte, maiș!”, a conducătorilor.

Nu că ar fi încetât deportarea în Siberia. Mulți nenorociți mai trebuie să facă durerosul drum și numeroși condamnați „administrativ” se pregătesc de drumul Golgotei în închisorile din Petersburg, Iekaterinoslav, Sevastopol, Mitan, Wladimir, Moscova și Orel. Dar, conform timpului, și forma deportării a devenit mai blândă.

E o credință absolut greșită cum că prizonierii politici mai trebuie și azi încă să facă pe jos drumul până la locul lor de exil. După arestare ei sunt închiși în cea mai apropiată închisoare și acolo își așteaptă sentința, care în majoritatea cazurilor e redactată după codul penal din 1903—Tagantzew. Condamnați fiind, ei sunt mutați în una din închisorile centrale mai sus menționate și la timpul potrivit sunt trimiși la centrele lor de deportare cu trenul transsiberian. Întâia oară când am întâlnit „politici”, Rusia eră tocmai în ajunul războiului cu Japonia.

Un tren de postă sosea în stația Bobrik-Donskoi situată în vecinătatea fluviului Volga și șeful stației, un german, fu așa de amabil să-mi atragă atenția că în acest tren se

Elefantul Kama manipulând cu vârful trompetei clapele mașinii de scris.

afară un vagon cu condamnați politici. De altfel streinii nu au voie să intre în comunicație cu acești oameni, totuși mi se încuviință să schimb câteva cuvinte cu câțiva prizonieri.

La sfârșitul trenului erau două vagoane de trecere de clasa III-a vopsite în verde și cu ferestrele cu gratii, și de ambele părți a vagoanelor soldați de închisoare cu baioneta la armă.

Primul vagon pe lângă care am trecut, era rezervat criminalilor. Răsese cinice și zângănit de lanțuri îmi confirmară că aici aveam a face cu drojdia omenirii. Vagonul mergea până la Nerkinsk și pasagerii lui erau destinați pentru minele din Transbaikalia. Altfel era tabloul ce oferă vagonul al doilea și cel din urmă. Fete tinere, aparținând probabil celei mai bune clase sociale, ședeau cu ochii înfrigați după zăbrelele ferestrelor și numai obraji palizi și mâinile slabe dovedeau că au trecut de acum prin timpuri grozave. Nu puteam roși un cuvânt, par'că mă înecă un nod în gât. Nu puteam și nu voiam să pricep că acele fete gingașe ar fi așa de primejdioase statului, că le expediază sub escortă puternică în ținuturile cele mai îndepărtate ale Rusiei asiatice. Tinerele femei, din cari cele mai multe erau exilate în Siberia de Vest, câteva la Est și la Nord, veniră în ajutorul timidității mele și, presupunând că sunt germani, începură o conversație despre situația politică a țării mele. La sfârșitul conversației le-am oferit etui-ul meu cu țigări și ele au primit cu mulțumiri. Din vorbă aflasem că erau provăzute cu destui bani.

În călătoriile mele posterioare departe în inima Siberiei, am avut foarte adeseori prilejul să întâlnesc tovarăși de idei a acestor femei. I-am văzut în închisori, în stațiunile de etape și în viața lor de toate zilele în exilurile lor și, cu toată

simpatia mea pentru apostolii libertății, trebuie să mărturisesc, că descrierile vieții deportaților ruși din Siberia, sunt prea senzațional colorate. Chiar locuința „politicilor” în închisoare, nu mai e azi așa cum a descris-o americanul George Kennan în cărțile lui cari se bucură de o celebritate mondială, „Siberia” și „Inchisori rusești”.

Deținuții politici sunt găzduiți în timpul arestării lor preventive, în majoritatea cazurilor, în celule relativ curățate, au un pat de fer ca la soldați, lumină electrică, cărți, cerneală și condei și chiar tutun la dispoziție. După câte am putut observa, gardienii se purtau politicos și tolerant cu deținuții politici. Mi s'a părut chiar, că autoritățile din Siberia au o concepție mai liberală din punctul de vedere politic și admit că în însăși Rusia revoluționarii sunt mai aspru tratați.

Acei dintre „politici” cari sunt exilați în Siberia de Est ori de Nord, sunt transportați cu trenul până la Irkușk, în apropierea lacului Baical, și până 'n primăvară rămân internați în închisoarea centrală Alexandrowskoje, situată la 70 versle spre nord-vest de Irkușk. De acolo sunt duși în grupuri de șese până la doisprezece inși cu teleaga ori cu trăsura poștei, până la Lena la Kluga ori Werkolensk și de aici sunt transportați pe fluviul Lena cu o luntre acoperită, până la orașul Irkușk la o depărtare de 3000 km. Drumul dela Alexandrowskoje la Lena nu oferă nici o dificultate. O șosea bună duce încolo și nu e nevoie de mai mult de patru zile de călătorie. A treia parte din acest drum am făcut-o și eu cu deportați politici. Erau foarte veseli. Cu toate că la fiecare trăsură ședeau alături de vizitii și un jandarm, oamenii încredințați pazei lui cântau aproape fără întrerupere cântece revoluționare ori veniau în trăsura ce-mi fusese pusă la dispoziție de prefectură și-mi povesteau cu râsete și glume cum au făcut o larsă jandarmului. În toate satele deportații erau primiți de tovarășii lor de suferințe, aflători acolo, cu înțonarea Marseillesei și ospătați din belșug.

În timpul nopții erau adăpostiți în stațiunile de etape, împrejmuite cu garduri de lemn și se odihneau pe sărgi, înveliți în mantale, cuverture, și piei de oi.

Până la Irkușk exilurile sunt oarecum suportabile. Deținuții se mai află încă la marginea lumii civilizate și au și ici colo prilejul să in-

tre în legătură cu oameni cultivați. E o părere cu totul eronată, că delicenții politici sunt silii să muncească. Tocmai contrariul e cazul. Autoritățile caută, dar adeseori fără succes, să împiedice ori-ce activitate a deportaților, ca astfel să înăsprească pedeapsa. Nu trebuie nici să admitem că în exilurile lor, deportații politici sunt predați închisorilor. Ei își aleg singuri locuința și caută să-și fie gospodăria cu cât mai multă economie, cu mica pensie ce le plătește guvernul rusesc în timpul deportării lor.

Cheltuelile de întreținere plătite de stat variază, după îndepărtarea de Rusia europeană, între 20 și 10 franci pe lună de persoană. Cu toată micimea acestui venit, deportații sunt foarte ospitalieri față de străini și eu am petrecut adeseori noaptea la ei și am împărțit cu ei prânzurile lor frugale. Pâinea neagră și ceaiul stăpâneau cu predilecție menu-ul lor, atât iarna cât și vara.

În ținutul Lenel, mai găsim deportații adunați în grupuri mari în orașe și la Kirensk, Wilimsk, Olekminsk, și Irkușk ei formează partea preponderantă a populației. Mulți din ei au ajuns în cursul timpului la situație și demnități și fostul entuziast, s'a transformat într'un burghez greoi care s'a resemnat cu starea lucrurilor și duce acum o viață plăcută guvernului țarului.

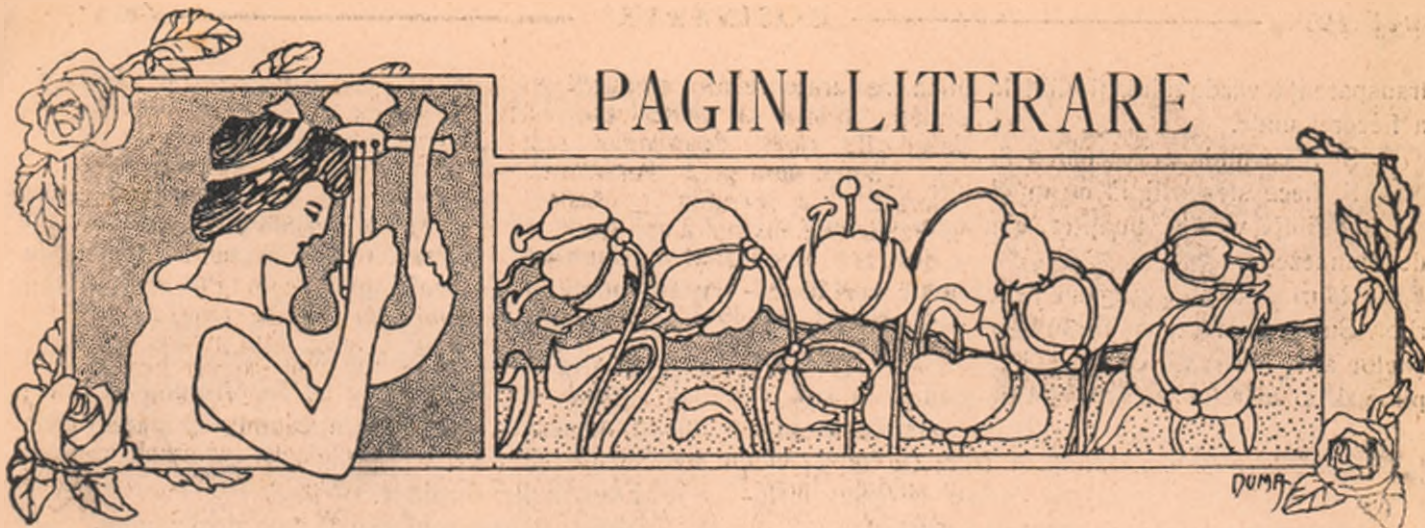
Ba, unii din revoluționari, renegându-și trecutul, devin asupritorii tovarășilor de ieri, pentru cari sunt mai inumani decât înșiși zbirii cari îi păzesc.

N. N.

Cel mai nou „șic” femeesc: Pori de sandale pe picioarele goale. Sandalele împodobite cu petri prețioase și cu brățare scilpicioase... La Paris s'au ivit deja purtătoarele acestei mode, care, până la un loc e sănătoasă, căci a umbra desculț e lucru foarte sănătos, dacă „desculțele” acestea nu mai atât ar intenționa.

PAGINI LITERARE

Pescarul.

— GOETHE —

*Vuiă în larg spumosul val
Și tânărul pescar
Priveă la undiți de pe mal
Cu gândul dus hoinar.*

*Și, cum priveă, uimit zări
Că valul s'a deschis,
Și-o fată 'n fața lui veni,
Fumoasă ca din vis.*

*Ea-i cântă lin, ea-i cântă blând:
„Voinice, cum te 'nduri,
„Cu gând hain, cu lacom gând,
„Pe feții mei să-i furi?*

*„De-ai ști tu ce plăceri din rai
„Sub valuri eu ascund,
„De-apururi ai voi să stai
„În caldul apei fund.*

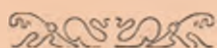
*„Nu iese sfântul soare 'n zori
„Din ape sus pe cer
„Și luna plină de fiori
„Și plină de mister?*

*„Au nu te 'ndeamnă cerul meu
„Spre mine să te-abați,
„Și nu te 'ndeamnă chipul tău
„Adâncul să-mi străbați?”*

*Vuește valu 'n larg cu zor,
Pescarul a plecat
De parcă draga lui cu dor
La ea l-ar fi chemat.*

*Ea-i cântă lin, ea-i cântă blând,
Iar el s'a dus tăcut.
Și valul l-a cuprins curând
Și nu s'a mai văzut...*

I. U. SORICU

VENEȚIA

— CU. CONDOLA, PE 'NSERATE —

Nu știe ce este farmecul tulburător al visului și minunata vrajă a uitării de sine, cine n'a plutit cu gondola pe 'ntinderea de mătase a Adriaticei, sub cerul limpede și suav al Veneției.

Pornisem din Lido, odată cu inserarea.

Umbre violete catifelau orbitorul decor cu zări sângerate, muiate în liniștile valuri de smarald.

Înconjurat de alaiul împărătesc al amurgului, soarele se retrăgea în adâncuri, târându-și giganticele aripi de purpură, sfâșiate și mâncate de umbră.

Într'un murmur adormitor de dulce, Adriatica își învăluia undele potolite, pregătindu-se pentru clipa tainică în care s'aprinde splendida sărbătoare a nopților venețiene.

Furat de magia colorilor care muriau ca să reînflorească mai încântătoare noaptea, halucinat de apropierea legendarei cetăți ce păstrează — ca un parfum etern, ecoul mandolinelor și ghitarelor ce plângeau sub balcoanele îmbrățișate de ghirlande înflorete, și reflexul luminilor din fastuoasele nopți de bal de odinioară; îndumnezeit de simțirea ce-mi lega toată făptura de leagănul delicatei gondole, — plutiam, ușor, ca un fulg dus de o apă mare și liniștită, — înfrățit pe vecie cu cerul Italiei, înamorat fără speranță de neasămănată Adriatică.

Întorsei, o clipă, privirea.

În urmă Lido, spre care coborau în trecut, fremătând de iubire, stolurile de aur ale sufletelor mari și nemuritoare, rămânea ca o imagine scumpă în perspectiva unui emoționant adio.

Și tot mai mult se depărtă insula: roză imensă cu petalele scuturate din simfonia de colori a aurorei... brâu scilpitor de pietre scumpe... uriaș fluture cu aripile constelate... lacrimă de rubin pe inima de cristal a mării.

Curând, gondola fu prinsă în mreaja de basm a inoptării.

Strălucitoare, stelele ciuruiră cupola albastră a cerului și din fiecă astru o suliță de argint porni prin

transparența văzduhului, țintind în inima tremurătoare a fiecărei unde.

Și fiecă undă eră acum o floare de aur.

Și fiecă stea sclipiă ca un fluture galben.

O ființă vie eră noaptea, uimitoare de poezie și de dumnezeire.

Râuri de-argint curgeau pe câmpiile vezi ale zărilor. Șuvițe se târau, preferându-se pe oglinda nesfârșitelor ape, încărcate de miragii nălucitoare. Miracole pline de o măreție necuvântată uimiau cuprinsul de sief și de mărgăritar, cu apariția lor neașteptată. Înălțător până la nebunie, cântau în trecerea lor pe sus, coruri de îngeri, de pe buzele cărora curgeau melodii ce aduceau aminte de paradisul pierdut!

Și gondola tremură ca o inimă prinsă în mreaja de basm a nopții.

Nu mai plutim — zburam!

Mă înălțam într'un amețitor excelsior, până în înălțimile de unde sufletul, scuturându-și veșmântul de tină, se scaldă în armonie.

Ca la un semn, răsare tăcută într'o grandioasă feerie de lună, Veneția. Albăstrie sclipește marmura palatelor neclintite. Mângâietor și amoros, încinge cetatea neadormita lagună.

Înainte, ca într'un vis, atras ca de o femeie cu ochi fascinatori de jeratec, cu trupul păgân, întrezărit prin umbra ușoară a unui văl străvezii.

La coborârea din gondolă, abia mai respir.

Și până târziu, rămân ca o statuie lângă marmura palatelor ce se însufleșesc cu nctul și adună în fantastica lor dantelărie măiastră, toată frumusețea cerului, a mării, a nopții și a lunii.

Oreste.

Cântece.

I.

*Farmecul de lună plină
Mă vrăjește 'n nopți târzii,
Și 'n mănunchiu mi-adună dorul
De pe căile pustii.*

*Anii vechi îmi trec prin minte
Și, cum șoapta le-o ascult,
Înțeleg așa de bine
Câte nu-s și-au fost demult...*

II.

*Zile dulci de primăvară,
Azi mă ntreb și-aș vrea să știu,
De ce plâng cu fața 'n pernă
Și mă simt așa pustiu?*

*Au fost flori la mine 'n suflet
Și nădejdi și stol de vise,
Au fost flori... azi mărăcinii-s
Și dureri în el închise.*

RADU MĂRGEAN

VRĂBIONȚUL

M. G. CHIRIȚESCU

Făceau atâta zarvă învrășmășițele jopăitoare, în acea dimineață, primentă de gălgâiala ploaiei de peste noapte, încât, cu toată lotopeala somnului, îmi aruncau privirea pe fereastră dinspre bălătură.

Le văzui clădărie pe arie, dând târcoale în preajma unui motan mustăcios, care se depărtă liniștit, mormăind a plăcere, cu prada între dinți, spre stogul de meu nelreerat.

Erau multe, puzderie.

Multe și neputincioase în fața dușmanului, care se așeză pe brânci cu labelle ghemuite, tabelliu, ca și cum s'ar fi pregătit să tragă o lulea de mahorcă.

Se învârteau, ca niște sfârleze, pe piciorușele lor subțiri ca bețele de chibrit; băteau năbădăios din aripioarele lor străvezii, ca și cum ar fi fost niște jucării scăpate din șuruburi; dăngureau din cioculețele lor, cam bodocănoase, ca și cum ar fi fost prinse de istericale.

Unele se lăsau din salcâm, altele se ridicau spre crengile lui, și toate ciripeau, și toate se îmbărbătau la lupă, și toate la un loc, vrăbionți și vrăbioanțe, nu plăteau nici cât un vârf de ghiară a motanului.

...Și eră atâta durere în vaerul lor neputincios!...

...Atâta durere, în acea dimineață fermecătoare!...

Mi se făcu milă.

Mă repezli în arie și, cruzime peste cruzime..., înfurcai degetele după ceala motanului și îl făcu să lase prada.

Eră o vietate micuță, pipernicită, cu penele pământii, ca ale puilor de pitpalacă.

Când l-am luat în palmă, inimioara îi zvâcnea atât de tare, de spaimă, încât îi simțiam ticăitul.

În dreptul șalelor, unde se înfipsese colții motanului, puful îi eră năclăit de sânge, încă fierbinte.

La rădăcina botului avea două pielușe de caș galbiu, ca două flencuri de meșină.

Cu ochișorii lui, cât niște boabe de neghină, mă privi blând.

Fără îndoială, eră un puișor prostănac și neîndemânatec, care în acea dimineață încântătoare, fusese îmbiat de părinții lui să iasă din cuib, să-și încerce zborul.

Și, după durerea cu care ciripea vrăbioanța, și după rotocoalele îndrăznețe pe cari vrăbionțul mi le dădea în jurul capului, pricepui că trebuie să fi fost unicul sau cel din urmă...

Motanul mai privi lung, ca și cum ar fi vrut să-mi facă o învinuire; apoi, se llnse pe bot cu limba lui subțire și ascuțită și plecă din nou la pândă, în alt colț al ariei.

Iar norodul de vrăbii nu mai contenea cu larma și cu perghelurile.

Acum eu le eram dușmanul.

Ca să le mai potolesc, lăsați puiul pe bălătura ariei și mă trăseți la adăpostul stogului.

Într-o clipă gureșele dădură buzna asupra lui cu ciripituri și mai zgomotoase, dar de data asta de bucurie...

Unele ciuguleau cu ciocul în pământ, ca și cum l-ar fi îmbiat la mâncare; altele se lăvăleau în țărână, ca în pezmant, ca și cum l-ar fi poțit la joc; altele șopăiau și săliau din aripe, ca și cum l-ar fi chemat să zboare cu ele spre salcâm.

Dar el zăcea nemișcat, pe o coastă, cu aripele pleoștite, cu ploapele ochilor aproape lăsate, lără privire, gojind a moarte.

Mama lui se apropie, îl prinse ciocul într'al ei și zmăci; și... icni, parcă ar fi vrut să-l nutrească; parcă ar fi vrut să-l sărute; ar fi vrut să-i sufle din viața ei...

Încetul cu încetul se lăcui liniște. Celelalte vrăbii zburară iară; se depărtară, ca și cum nimic nu s'ar fi petrecut.

La capul bietului pușor nu mai rămăsese decât mama lui, care nu știa ce să-i mai facă și vrăbionțul uluit, care, și el, șopăia încoace și încolo, fără nici un rost.

Apoi, micuțul căscă, pentru cea din urmă dată ciocușorul lui cel livit cu caș gălbui, răsfiră aripioarele și rămase nemișcat pe bălătura ariei.

Atunci și perechea pârlișilor îl părăsi.

Dar, eră atâta jale în zborul lor, încât dacă, în după amiaza aceleș zile, nu i-aș fi văzut giugiulindu-se, sub arșița soarelui, pe streășina de stuf a pătulului, aș fi fost momit a crede, că acele năpârstoace de păsărele au rupt mai mult din veșnicia durerii decât namilele de oameni...

Cărți poștale.

— Aceleași femei. —

I.

Te duci și tu acum!... Nu iei în seamă
Trecutul ce-l acoperi în uitare...

Dar sufletu-mi străpuns e ca de-o lamă
Și 'ndurerat ca la o 'nmormântare.

Purtând în ochi roire de lumină
Vei rătăci cu doru 'n altă parte...

Eu voiu închide 'n suflet, ca 'ntr'o carte,
Icoana cărei inima-mi se 'nchină.

Și-apoi, târziu, când va cădea uitarea
Pe ochii tăi, pe gura sărutată,
Când vei uita asemeni ca și marea
Ce-a fost o noapte greu infuriată,

Din cartea ce-am închis voiu rupe-o filă!...

Și-icoana ta, din sufletu-mi desprinsă,
Va retrezi, cu zimbet de Sybilă,
Iubirea mea nebună și aprinsă!

II.

În suflet port un cimitir cu cruci
De marmură, de piatră și de lemn,
Și, ai venit și tu să lași un semn,
Să am ce plânge când o să te duci!

În cimitirul meu nu-s flori, parfum...
Ci sânt morminte 'n care-am îngropat
Femei ce m'au iubit și m'au uitat
Ca versul ce să uită 'ntr'un album.

Tu de-ai venit, se vede c'a fost scris
Pe-un nou mormânt să pui și tu un semn,
Să 'nchid în el, ca 'ntr'un sicriu de lemn,
Icoana celui mai din urmă vis!

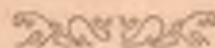
III.

Eu cred în cer, eu cred ca un fanatic
În cerul care-a subjugat sibaștri:
Senin, fermecător, primăvărat,ic,
Un cer desprins din ochii mari, albaștri.

Îl port în suflet ca peo comoară —
Cum porți pe deget piatra nestemată —
Închid în mine-atâta primăvară
Cum n'a cuprins pământul niciodată!

Pe cerul meu nu-s nori de întristare,
Iar uneori reci lacrimi de s'adună,
Le svânt pe toate într'o sărutare
Aprinsă, pățimașă și nebună!

D. IOV

Când norii se destramă...

CORNELIU MOLDOVAN

Noaptea coboară liniștită și albastră...

De pe terasa cazinului, privesc în vale parcul
pustiu, misterios și umed, sclipitor încă de roua ploii
trecătoare. Cele din urmă zâmbete ale fulgerelor se
sting tot mai ostenite în depărtare, ducând cu ele
amintirea maestrosă a furtunii.

O liniște tristă mă înconjoară. Cu privirile nesigure,
măsur întunerecul de jos, cu lămpioanele stinse,
cu aleele care se închid repede în umbră, cu silue-
tele fantastice ale arborilor negri, adânciți în singu-
rătate și tăcere, cu tot lagărul acela de mese goale
și albe, asemeni unor corturi pustii de pe un câmp
de bătălie unde toți ostașii au pierit.

Pe albastrul mohorât al întunerecului de sus, ca pe o boltă imensă din fortăreața nopții, înconjurată cu ziduri grele de umbră, mii și mii de gloanțe de aur stau înfipte în luminoasă apropiere. Numai luceafărul singur pare c'a străpuns sumbra cupolă, a spart învelișul metalic, deschizând o ferestruică orbitoare de lumină dincolo de ceruri.

Stau singur pe terasa luminată și pustie, măsurând în tăcere vecinătatea apăsătoare a cerului și urmărind cu genele ostenite, contururile din zare, cari ating parcă nemărginirea...

„Tăcerea prietenoasă a lunii“ îmi deslușește în fund boschetele îndrăgostiților, ascunse sub iedera zglobie, iar pe marginile aleelor, la colturi rotunde, băncile de piatră, albe și grele, așteaptă parcă reîn-toarcerea celor plecați împreună.

Nici un pas nu răsună pe nisip, în frunzișuri nici un ciripit, în rariști nici un ecou...

Muzicile au părăsit chioșcul japonez din alea trandafirilor, ducându-și melodiile svelte, armonioase și visătoare, în saloanele cu geamlăcuri bogate și pereți împododiți.

De acolo, arar, pătrunde câte un sfârșit de cântec până 'n liniștea verde a parcului, câte un suspin prelung de melodie, care se desmiardă, se plimbă, și piere neînțeles în singurătatea parfumată a florilor.

Stau singur pe terasa luminată și pustie, respirând aerul proaspăt al nopții.

După ploaie, stelele au o scânteiere mai vie; lumina lor rece și umedă se lasă încet peste văzduhuri, asemeni unor mii și mii de diamante în leneșă cădere: după ploaie, pământul răspândește un miros fraged, aburii și cald, care îți încântă simțurile ca amintirea unei îmbrățișări; după ploaie, parfumurile fragede ale florilor și aromele picurate din teii înfloriți, plutesc mai intime și mai bogate, voluptoase și grele, înfășurând pământul ca o pânză străvezie, imbibată de miremele scumpe ale unui așternut drag.

În lumină, printre arborii întunecați și tufișurile bătrâne, sub lumina lunii, ochiul meu întredeschis privește extaziat ca 'ntr'un miracol cereasca cununie de parfumuri, dând vesmânt eteric feluritelor nuanțe din convoiul fericit al primăverii.

Iau parte, fără să știu, la un spectacol somptuos și divin, pe care nu-l pot înțelege, mă desfățez în cele mai bizare senzații, trăesc într'o lume mistică de strălucire și splendoare, unde toate misterele din natură iau deslegare, — dar nu mi-e iertat să le destăinuesc nimănui, dupăcum nici mie nu mi-e îngăduit să le țin minte. O clipă numai durează fericita înțelegere a dumnezeieștilor minuni, și repede, ca stingerea unui decor feeric, o putere fatală, pământeană, neiertătoare, îmi poruncește să le uit.

Teii, poleiți de lumina limpede a stelelor, își scutură vecinic aroma lor caldă, prietenoasă, ademe-

nitoare. Albele potire ale crinilor din straturile joase, azvârl în aer țipete de parfum, silindu-se să pună stăpânire în văzduhuri; însă miremele lor ostenite și grele nu se pot ridica mai presus de umbrele negre ale grădinei, pe când adierea viorie a florilor de tei, asemeni fumului ușor dintr'un rug credincios, suie liniștită și senină până aproape de stele.

Parfurmurile crinilor sunt obosite, bolnave, tulburi și reci, — n'au nimic din candoarea aproape religioasă a miresemelor limpezi de tei, a căror pulbere parfumată se înalță statornic în unde armonioase și albastre, tot astfel, precum în rânduirea vieții noastre sbuciumate, gândirea senină și eternă, viețuește mai presus de clocotirea simțurilor trezite în goana unei pasiuni.

Nici o floare nu se poate asemăna în parfum cu respirarea mistică a florilor mărunte și galbene, — nici trandafirii cu aromele stinse și palide, visătoare și triste, nici liliacul cu miros fierbinte și ațățător, nici tuberoza narcotică, nici salcâmul rustic cu mireme albe și odihnitoare, nici orchidea somnoroasă, nici glicina nostalgică, — nici o floare nu răspândește o mireasmă mai dulce, mai străvezie, mai sfântă și mai clară, ca floarea de aur a teilor primăverii. Respirând-o, te simți plutind ca 'n taina unei rugăciuni, mai presus de frământarea grijilor zilnice, iertat de patimi, cucerit de ideal și înflorit de cele mai serafimice gânduri, — tot astfel, precum citirea unei pagini înțelepte de Platon, ori ascultarea viorilor cu triluri eterice din imnurile lui Parsifal, te face să uiți că sufletul tău, o floare și el, își are rădăcina în pământ...

Fără îndoială, că aleele din grădina paradisului sunt umbrite de tei, cari înfloresc veșnic, împrumutând sufletelor albe eterna lor primăvară de fericită înflorire. Acolo, îngerii cu plete de aur și priviri de safir, cântă imnuri de mărire, cugetă numai visuri de lumină, și, împreună cu florile și stelele, se confundă într'un cor dumnezeiesc, atât de sublim și de armonios, încât nu se mai știe, cine revarsă lumina, cine azvârle parfumul și cine înalță cântecul...

„Răsaduri“.

Sub acest titlu a apărut la București, editura „Minerva“, volumul de nuvele a dlui M. I. Chirițescu, un popular și cu plăcere gustat scriitor din Țară. Volumul de 18 coale tipar, costă 2 cor. și 20 fil. de porto.

În numărul de azi al revistei reproducem, drept specimen, o piesă, „Vrăbionțul“, care arată felul de scriere al autorului, vădit un fin observator și bun descriitor. Pune duioșie și sentiment în scrisele sale. E fără îndoială vrednic a fi citit de iubitorii de literatură frumoasă. De tot are 22 piese în volum. — Se capătă la „Librăria Națională S. Bornemisa“ din Orăștie (Szászváros).

— Classice și prea vrednice a fi cetite de tot Românul inteligent sunt următoarele 3 broșuri de N. Iorga:

— „Trei lecții de istorie“ despre însemnătatea Românilor în Istoria Universală, ținute pentru A. S. R. Principele Carol la deschiderea Cursurilor de vară din Vălenii de munte! Preț 75 de bani și 5 fil. porto.

— „Pagini despre Basarabia de azi“, — preț 1 cor. 50 fil., și 10 fil. porto.

— Un biruitor: Radu voda Șerban; preț 50 fil. și 5 fil. de porto.

Isprăvile lui Ismail.

— Povestire din Macedonia. —

VICTOR EFTIMIU

De cu noapte încă, înainte ca revărsarea zorilor să împurpureze crestele munților, locuitorii satului Boboșilja, dela poala Galimatei, plecau în cete spre târgul din Corcea.

Înainte de a porni femeile câte cinci sau șase în șiruri depărtate câteva sute de pași unul de altul, iar mai târziu bărbații, călări pe calări sau asini...

Dacă cineva ar fi privit din deal spre oraș, vederile ar fi cuprins câmpia încă verde, mângăiată de un vânt dulce, care sosește odată cu cel dintâi surâs al melancolicului; soare de toamnă, iar în mijlocul ei, pe șoseaua cotită pe alocurea, și dreaptă ca sborul unei săgeți, din fântâna dela încrucișetura drumurilor și presărată pe alocurea cu picături negre, mișcătoare, ce trăgeau în urma lor colbul ridicat în mers.

Încetul cu încetul, în sat nu rămăsese mai nici un bărbat.

Pe ici, pe colea, câte un bătrân trecea agale de pe un scaun la altul, ca să-și încălzească spatele încărcat cu ani, la doborârea soarelui ce se urcase asupra muntelui.

Teapăn, foarte mândru de starea lui înaltă, primarul satului îngrămădi câteva perne pe samarul măgarului său, cumpărat cu șase lire și îl împunse cu bățul.

El plecă de obicei cel din urmă, învăluit în privirile ocolitoare ale primăresei, ce-l urmărea cu ochii din pragul prăvăliei, până când se perdeă în colțura uliței.

Niculae, băiatul său cel mare, îi ținea locul în ziua aceea, nu numai în trebile negustorești, dar și în cele ale primăriei.

Nu e vorbă. Sâmbătă nu venea nimeni ca să-și ceară scoaterea din cutie a peceții... dar cine știe... poate trece vreun drumeț... vreun slujbaș...

Cei din mănăstire se deșteptară...

Popo Policarpie hotărâse, ca nimeni să nu pătrundă sus, iar el luase drumul târgului și vorbea foarte vesel cu încă trei săteni, tovarăși de călătorie.

Eră vremea.

Ismail porunci tovarășilor săi să-și încarce bine puștile, să unghă lamele cuștelor și, tiptil-tiptil, coborârea toți până sub mănăstire, și de acolo, odată se năpustiră în jos, ca să nu aibă nimeni vremea să prindă veste, și toți ca niște liare scăpate din cușcă năvăliră în casa primarului.

Într-o clipă toate inimile încelară din bătae.

Cel care îi văzuseră trecând pragul prăvăliei, înmărmuriră înfricoșaji... și mai înainte ca urechile să prindă a deosebi văjăirea morii, un sunet de pușcă, urmaș de altele, cutremură văzduhul, vaete înăbușite spintecară bubuitul gloanțelor și din învălmășala strigătelor, un țipăt de femeie răsună fioros, ca să aducă după sine tăcerea de câteva clipe a ultimii neînfrânți... Apoi, bandiții eșiră grămadă și urcară suișul dealului pe unde veniseră ca să se piardă în coliturile viilor din dosul mănăstirii.

În urma lor lăsaseră sufletele înghețate de spaima morții; femeile ieșiseră de prin case, cu fețele galbene și îngrijate, iar copiii tremurau agățați de poala lor.

Pușini văzuse potopul de oameni negri ce turburase pacea acelei zile senine, dar pe fața acelorora eră brăzdată spaima și în ochii lor, ca într-o oglindă ce nu gonește închipuirea prinsă într-o clipă, se vedeă încă o ceală drăcească și 'n urechile lor, sună încă vuetul îndepărtat al aceluia țipăt de femei și pocnetele carabinelor.

Toate se petrecuseră cu iușeala unui trăsnet ce-și prelungește multă vreme urgia.

Nu-și mai aminteă nimeni de alie năvăliri ale tâlharilor. Numai poveștile vechi, spuneau de cruntele omoruri ce se înlănțuiau de câteva ori pe an, și bătrânii, ce-și dogoreau spinările la raza soarelui ferbinte, — mai scormoneau sgura amintirilor, ca să descopere în taina lor, privelișii uitate de mult... licăriri trecute. Unii spuneau de puhoale negre ce acopereau munții valuri de oameni întunecați, din care sticlea ojelul carabinelor ca o undă arsă de prea mult soare, cum coborau încet din spre munte... cum trimiteau soli, să ceară supunerea și cum volnicii toți ai satului, în frunte cu preotul Theodor Economul — bătrân și el acum, înfruntau cu semeție trufia lor.

La auzul vestei că hoșii au furat pe Niculae, băiatul cel mare al primarului, tot satul se strânse în jurul prăvăliei.

Cel dintâi care pășiră pragul rămaseră înfiorați.

Pretutindeni, scaune răsturnate, sticle sparte, ca și cum o luptă grea, șovăitoare, puslise totul — iar pe scânduri, jos, un trup de femeie zăcea fără viață cu o rană adâncă în pept, cu ochii sticloși cuprinși de înghețul morții, cu gura încrețită de suferința ucigătoare a sufletului: eră Polixenta, mama lui Niculae.

Se luptase ca o lealcă dela sânul căreia vor să răpească puiul, se împotrivise cu desnađejde, lovise în cei cari cercau s'o înlătore din fața fiului ei, dar un glonte de plumb, fășnit dintr-o țevă de pușcă, îi curmase tot avântul bărbăției.

S'a clătina, și-a privit încă odată copilul, prins în mâni vânjoase, și cum hojii ieșiau cu el, un jipăl grozav, în care-și pusese cele din urmă puteri ale vieții, însoțit pocnetul altor câteva gloanțe ce-o doborâra pentru totdeauna.

Câteva femei o ridicară și o înlinseră pe masă, aprinzând la cap câteva făclii aduse în pripă și începură apoi se plece una câte una, lăsând de strajă trei bătrâne din acelea ce știu să plângă și pe morții pe care îi văd întâia-ora.

Un băiat căruia îi plăcea să bată drumul de câteva-ori pe zi până în târg, se grăbi să pornească în goană, cu capul gol, cu picioarele desculțe, și după un ceas de alergare, ajunsese în oraș...

Aci spuneă ori căruia cele întâmplate în sat, până să găsească pe primarul.

Îl găsi într-o cismărie a unui sătean. Eră galben, mai galben decât nevasta lui moartă.

Unul care se întâlnise cu băiatul, îi spusese din nainte că au venit câteva sute de hoji și i-au călcat casa.

Nu știa nici acesta ce se întâmplase, căci cel ce-i spusese groaznică veste, abia gălăia de oboseală.

Când află primarul că nevasta lui e ucisă, că fiul său e în mâna oamenilor întunerecului, fața lui din galbenă se făcuse vânăliă, ochii i se rostogoliră în orbite și cu un vael sfâșielor întinse bațele în aer și se prăbuși ca un mal ros de vremuri.

Cei din jurul său îl ridicară. Abia suflă. Într-o clipă, vestea se răspândi în toată Corcea, toți cunoscuții alergară să-l vadă, iar Pașa, căruia i se dusese înștiințarea că bandiții sunt în împrejurimi, trimise un soldat să-i urmărească și să-i aducă legați...

Aproape o sută de oameni plecară din oraș spre sat și când sosiră la casa primarului, văpaia galbenă a luminărilor ce ardeau la capul moartei, îi înștiințară că toate sunt adevărate...

Polixenia dormea somnul vecinic, întinsă pe masa în jurul căreia petrecuseră toți, odinioară.

Înlăcrămații ochi ai celor ce încăpeau în prăvălie, se pironiseră pe rana ei și plânsul celor ce o iubiseră odinioară, se auzeă tânguitor, ca vântul ce geme printre ramura copacilor fulgerați, ca îndurerarea apelor ce curg după vijelle...

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

Domnul Gelis în clipa asta îmi aduce aminte de un oarecare zăpăcit, pe care-l auzisem vorbind verzi și uscate într-o zi, în grădina Luxembourg-ului, lângă statuia Margaretei de Navarra. Și iată că la o colitură a discuției, ne întâlnim nas în nas cu Walter Scott, că-

ruia disprețuitorul meu prietin îi bagă vina, că-i ro-coco, că-i trubadur, că-i „sub orice critică“. Sunt propriile lui expresii acestea.

— Dar, grăii eu, sărind cu înflăcărare întru ajutorul mărețului părinte al Luciei și al frumoasei copile a lui Perth, întreg trecutul trăiește în romanele lui fără seamăn! E istorie asta, e epopeie!

— E vechitură, îmi răspunde Gelis.

Și, închipuiți-vă nesocotitul acesta susține că, ori cât am fi de savanți, nu ne putem imagina hotărît, cum au trăit oamenii acum cinci sau zece veacuri, deoarece abia cu greu ne putem închipui, cam cum erau ei acum zece sau cincisprezece ani! Romanul istoric, poema istorică, pictura istorică, sunt genuri grozav de false pentru dânsul!

— În orice artă, adaugă apoi, artistul nu zugrăvește altceva, decât sufletul său propriu; opera sa, ori care i-ar fi costumul, e contemporană cu el prin viața sufletească dintrânsa. Ce admirăm noi în *Divina Comedie*, dacă nu sufletul mare al lui Dante? Dar marmorele lui Michel-Angelo, ce ne înfățișează ele așa de fără seamăn, dacă nu pe însuși Michel-Angelo? Artistul își pune viața sa proprie în plâzmuirile sale; altfel nu face altceva, decât cioplește marionete și îmbracă păpuși.

Ce de paradoxe și ce lipsă de respect! Îndrăsnelile unui om tânăr însă nu-mi displac. Gelis se scoală, și șade apoi iară; știu eu ce-l frământă, și pe cine așteaptă. Iată-l acum vorbindu-mi de cei o mie cinci-sute de franci, ce-i câștigă și la cari mai adaugă încă o mică rentă anuală de două mii de franci, pe care o primește din moștenirea dela părinți. Nu-s eu așa de prost, să nu-i străvăd spovedaniile acestea. Știu eu că socotelile acestea mi le arată, ca să văd că-i om așezat, cu slujbă, cu casă, cu masă, adecă: tocmai bun de însurat. *Quod demonstrandum erat*, cum ar zice geometrii.

De douăzeci de ori s'a sculat de pe scaun până acum. Iată-l se ridică a douăzeci și una oră, și, cum n'a văzut încă pe Jeana, pleacă amărît.

Nici n'a ieșit el bine, și Jeana și intră în cetatea cărților, sub pretext, că vede de Hannibal. E amărită sârmana, și cu glas jalnic își chiamă ocrotitul, să-i dea lapte. Privește fața asta îndurerată, Sylvestre Bonnard. Privește-ți opera, tiranule ce ești! I-ai despărțit, dar nu vezi tu, că amândoi au aceeași expresie în față și că în gând sunt uniți și fără voia ta? Fi fericită Cas-sandro! Bucură-te Bartolo! Iat-o, cum stă în genunchi pe covor, cu capul lui Hannibal între mâni!

Da! desmiardă lighioana aceea stupidă! Plânge și geme în fața ei! Știu eu, perfido, unde ți se duc oftaturile și cine-i pricina tânguirilor tale.

Mă uitai multă vreme la scena asta; mă ridicai apoi aruncând o privire asupra bibliotecii.

— Jeano, cărțile acestea încep să mă plictisiască; o să le vindem.

20 Septembre.

S'a isprăvit: sunt logodiți acum. Gélis, care-i orfan și el, ca Jeana, mi-a trimis în pețite pe unul dintre profesorii săi, coleg cu mine și foarte mult cinstit pentru știința și caracterul său. Dar ce mai crainic de iubire, Doamne! Un urs, dar nu urs de Pirenei, ci un urs de bibliotecă; iar soiul acesta din urmă e cu mult mai sălbatic, decât cel dintâi.

— Pe drept, sau pe nedrept, — după a mea părere, pe nedrept, — Gélis nu ține deloc la zestre; o ia și numai cu iia de pe dânsa. Zi: da, și treaba-i gata. Dar grăbește nițel, căci vreau să-ți arăt două file din Lorena, foarte ciudate, și pe cari sunt sigur, că nu le cunoști încă.

Sunt cuvintele lui acestea, literă de literă. Eu îi răspun. sei, că o să întreb mai întâi pe Jeana, și avui marea plăcere, să-i spun, că fetița are zestre.

Iată zestrea aici! E biblioteca mea. Henry și Jeana habar n'au de asta. Fapt e însă, că lumea de obicei mă crede mai bogat decum sunt. Înfațișarea mea e într'adevăr înfațișarea unui avar.

Fără îndoială e mincinoasă înfațișarea asta, dar mi-a adus foarte multă vază. Căci nu este în lume om mai respectat, decât un avar bogat.

Întrebai așadar pe Jeana. Dar ca s'o înțeleg, aveam eu oare nevoie, să-i ascult răspunsul? S'a isprăvit: sunt logodiți acum.

Vorbele și gesturile lor n'o să le pândesc și n'o să le însemn aici, căci asta nu se potrivește nici cu firea, nici cu întreaga mea ființă. *Nolli me tangere*. Aceasta-i porunca iubirii într'adevăr frumoase. Datorința deci mi-o știu: trebuie să respect secretul acestui suflet nevinovat, al cărui paznic sunt. Iubiască-se în dragă voie, bieții copii! Din dulcile lor șoapte, din candidelile lor nesocotite, nimic n'o să-și însemne în caietul acesta bătrânul tutor, a cărui autoritate a fost așa de blajină și a durat așa de puțin!

De altfel mâinile în sân nu mi le țin; dacă ei își au trebile lor, eu încă-mi am pe ale mele. În vederea unei vânzări la mezat, îmi fac eu însumi catalogul bibliotecii. Mă îndurereză munca asta și în aceeaș vreme mă și inveselește. Iar eu o fac să ție, poate ceva mai mult, decât se cuvine, și frunzăresc prin exemplarele acestea, pe cari gândul meu, mâna mea, ochii mei, le cunosc așa de bine, mai bine decum trebuia. E vorba de un rămas bun, și doar totdeauna a fost în firea omului nizuința de a prelungi clipele de felul acesta...

Volumul acesta gros, care m-a slujit cu credință treizeci de ani, potu-l eu oare părăsi, fără respectul ce i se cuvine unui servitor de omenie? Iar cestuilalt, care cu doctrina-i sănătoasă totdeauna îmi dădea puteri noi, nu trebuie oare să mă închin acum în clipele din urmă, ca unui maestru, ce mi-a fost? De câte ori întâlnesc însă câte un volum, care m-a dus pe căi rătăcite, care m-a mâhnit cu datele-i greșite, cu lacune, minciuni și alte boliști de ale archeologiei, mă răstesc la el cu o

bucurie amară: „Cară-te de aici! Cară-te, ticălosule, trădătorule, sperjurule, fugi departe de mine, *vade retro*; dare-ar Dumnezeu, ca mulțumită reputației tale usurpate, frumoasci tale îmbrăcăminte de marochin, și pseudoabelor de aur, de cari n'ai fost vrednic, să intri în dulapul vreunui zaraf biblioman, pe care apoi n'o să-l mai tragi pe sfârșit, căci n'o să te cetiască niciodată.

Cărțile cari mi-au fost date ca amintire, le așezai toate la o parte, căci vreau să le păstrez. Când sosi rândul *Legendei de aur*, îmi venia s'o sărut, s'o sărut într' amintirea doamnei Trepof, care cu tot rangul și toate bogățiile ei, tot recunoscătoare a rămas, și care, pentru a-și arăta sentimentul acesta, mi-a devenit o adevărată binefăcătoare. Aveam așadar o rezervă.

Iată, atunci făcui crima. Ispitele îmi veniau în decursul nopții; iar spre zori erau iresistibile. Atunci, în vremece totul dormia încă în casă, mă sculam și ieșiam pe furiș din odaie.

Puteri ale umbrii, stafii ale nopții, dacă zăbovind cumva pe la mine după cântatul cocoșului, m'ați văzut atunci strecurându-mă tiptil în cetatea cărților, voi de sigur n'ați strigat, ca doamna Trepof la Neapol: „Ce spinare bună are moșneagul!“ Intram; Hannibal, cu coada în sus, se frecă de picioarele mele și torcea. Scoteam câte un volum de pe poliță, — câte un venerabil volum gotic, sau câte un vrednic poet al Renașterii, giuvaerul, comoara de care visasem noaptea întreagă, îl luam cu mine și-l înfundam în adâncul dulapului cu operele rezervate, care stetea să plezniască de plin ce eră. E grozav de spus: *furam zestrea Jeanei*. Iar când crima eră isprăvită, mă puneam pe lucru, și catalogam, catalogam, până venia Jeana, să mă întrebe de ceva amănunt cu privire la albituri sau la haina-i de mireasă. Nu înțelegeam însă niciodată bine, de ce-i vorba, căci vocabularul actual al albiturilor și cusătoriei nu-l cunosc. Ah, altfel ar stă lucrul, dacă prin oarecare minune mi-ar răsări înainte și mi-ar vorbi de pânzeturile vre-o logodnică din veacul al XIV-lea: îndată i-aș înțelege cuvântul. Jeana însă nu face parte din vremea mea; o trimit deci la doamna de Gabry, care în clipele acestea îi servește de mamă.

Innoptează, s'a innoptat! Din fereastră ne uităm la întinderea aceasta vastă și întunecată, presărată cu puncte de lumină. Jeana, aplecată pe bara de razim, își ține fruntea în mână și pare îndurerată. Mă uit la dânsa și îmi zic: „Toate schimbările, chiar și cele mai dorite, își au melancolia lor, căci de ceeace ne despărțim, e o parte din noi înși-ne; trebuie să se stângă o viață, ca să se nască alta“.

Parcă răspunzând gândurilor mele îmi zise Jeana de-odată:

— Tutore, sunt foarte fericită și totuș așa aș vrea, să plâng!

— sfârșitul urmează. —

Cărți primite la Redacție:

Vict. Eftimiu: Achim, tragi-comedie.
Prețul cor. 1'25.

Stefanelli: Amintiri despre Eminescu.
Prețul cor. 1'50.

Ioan Al. de Lemeny: Poezii. Prețul cor. 1'50.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

Chivu. Nici aproșia nu te-ai putut de frumșea originalului și nu ți-a succes să ne dai în românește, decât o copie foarte slabă. Nu se poate publica.

I. C. în B. Una n'o putem folosi. Cu celelalte înainte!

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár - Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 180. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind stășietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărnămă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îi supune cu dragostea sa, ca apoi să-l tate capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 480.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fl.
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu privilegiul aniversărei de 70 ani	1'—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4'—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5'—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6'—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4'—
„ Scrisori de boeri	1'75
„ Scrisori domnești	1'50
M. T. Carada: Sfânta Melania cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă întocmită după mai mulți autori	3'—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenescă	2'—
A. Vlăhuță, Dreptate, nuvele	2'—
G. Coșbuc, Fie de țorț. Ediție nouă și adăugită	3'—
Sadoveanu: Priveliști Dobrogene	2'—
B. Kalargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2'—
Iacollot: Vânătorii de robi	—30
Lamartine: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăți de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1'—
Aradi V., A Ruthén skizmapor	1'50
Simeon Baling, viața și luptele lui în anii 1848—49	1'50
„Cartea Verde” textul tractatului de pace dela București 1913	1'50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4'—
Lungian M. Zile senine, icoane dela țară	1'50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2'—
Galagteon G. Biserița din Răzoare, nuvele și schițe	2'—
Chirișescu M. Răsaduri, nuvele	2'—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1'—
Beldiceanu N., Poezii	1'25
Dr. S. Stanca, Pocălții	4'—
Gh. Stoica: Alie vremi, povestiri	2'—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2'—
Al. Ciura: Amintiri	1'60
I. Dragoslav: Volintirii	1'80
L. Rebreanu: Frământări	1'50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2'—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1'80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1'80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1'60
A. Hamai: Noua lege militară	2'—
E. Borcia: Versuri flusturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1'—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	3'50
„ Note de drum	1'25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —